

Miroslava Luňáková v závere svojej eseje píše: „*Tak sa usmejme a pozrime na budúlosť s nádejou, že ju dokážeme zmeniť. Treba začať od seba ...*“

Tieto zbierky esejí sú nielen didaktickou pomocou, ale aj argumentom, že výchova a vzdelávanie hrajú významnú úlohu v environmentálnom vedomí občanov i odborníkov. Dokazujú, že študenti sa okrem získania vedomostí naučili myslieť tvorivo i s fantáziou.

Milan Ružička

Literatúra

- Ružička, M. (ed.): Rozhovory o človeku a prírode I. Nitra : FPV UKF, edícia Príroovedec č. 139, 2004, 76 s.
- Ružička, M. (ed.): Rozhovory o človeku a prírode II. Nitra : FPV UKF, edícia Príroovedec č. 184, 2005, 189 s.
- Ružička, M. (ed.): Rozhovory o človeku a prírode III. Nitra : FPV UKF, edícia Príroovedec č. 218, 2006, 143 s.
- Ružička, M. (ed.): Rozhovory o človeku a prírode IV. Nitra : FPV UKF, edícia Príroovedec č. 248, 2007, 154 s.

Aj takto možno uchovať sakrálne pamiatky

Na obálke tohto čísla časopisu prinášame dva historické sakrálné objekty, ktoré v súčasnosti už neslúžia svojmu pôvodnému účelu, boli však zachránené pred istým zánikom.

Zvoniciu, ktorá je na 1. s. obálky, zachránili pred zatopením vodami Oravskej priehrady prenesením do Muzea oravskej dediny, ktoré je umiestnené v prekrásnom horskom prostredí medzi Zubercom a Zverovkou. Okolo 50 profánnych stavieb Ľudovej architektúry je rozostených v niekoľkých celkoch pripomínajúcich jednotlivé časti Oravy. Zo sakrálnych stavieb je tu ešte drevený gotický kostol sv. Alžbety z 15. storočia, v ktorom sa v súčasnosti uskutočňujú koncerty.

Škótskemu St Peter's Kirk na 4. obálky hrozila r. 1993 demolícia. Tento viktoriánsky presbytériánsky farský kostol z 19. storočia (bol dokončený r. 1837) leží na západnom pobreží Škótska v súostroví Orkney na

brehu Atlantického oceánu. Hoci bol považovaný za dôležitú pamiatku národnej histórie Škótska, dostal sa na zoznam rizikových stavieb. Hoci je Škótsko pomerne riedko osídlená krajina, v súčasnosti má až 3 500 kostolov. Mnohé z nich potrebujú zvýšenú starostlivosť alebo záchranu. Preto r. 1996 vznikol Scottish Redundant Churches Trust (SRCT) – národná organizácia na záchranu kostolov a iných sakrálnych stavieb všetkých denominácií. R. 1998 sa tento trust podujal na záchranu St Peter's Kirk. Projekt vychádzal z metódy najlepšej konzervačnej praxe s využitím tradičných materiálov a remesiel. Reštaurátorské práce boli ukončené r. 2003. Výsledok predčil očakávanie, o čom svedčí aj udelenie diplomu prestížnej organizácie Europa Nostra v kategórii Architektonické dedičstvo.

Marta Imrová Ciranová

